GŁOS POMORSKI

Nr. 111 — Rok 4. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 200.000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji **3.400.000**, w agenturach miejscowych miesięcznie **3.600.000** mkp., przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą **3.774.400** mkp., wprost na poczcie lub u listowego miesięcznie **3.974.400** mkp., dla W. M. Gdańska 2,5 Guld. Gd. — pod opaską w Polsce 5.500.000 mkp., do Gdańska 3,30 Guld. Gd., do Francji 18 fr., (z wysyłką co 2-gi dzień 14 fr.) do Anglji 5 shillingów, do Stanów Zjednoczonych 80 cent. W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotn prenumeraty. — Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata.

Rachunek bieżący: **Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Spółek Zarobk., Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz, P. K. K. P. Grudziądz.** — Konto czekowe: **Gdańsk nr. 2980.** Konto pocztowe: **Kasa Oszczędności,** Oddział w Poznaniu nr. **201 193.** **Miejsce płatności wykonania Grudziądz.**

Ogłoszenia z Polski. Wiersz wysokosci milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 125.000 mk. w dziale reklamowym na stronie 1-3 łam . przed tekstem 700.000 mk., wśród tekstu 500.000 mk., za tekstem 400.000 mk., dla W. M. Gdańska wiersz m/m. 8-łam. w dziale ogł. 0,08 Guld. Gd., wiersz m/m 3-łam. przed tekstem 0,40 Guld. Gd., w tekscie 0,30 Guld. Gd., za tekstem 0,25 Guld Gd., dla Niemiec dochodzi 150% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki płatne, w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłomaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — **Rachunki są natychmiast płatne, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące.** Każda nowa podwyżka taryfy obowiązuje wszystkie ogłoszenia zlecone przed dniem zmiany cen. — **Administracja nie przejmuje odpowiedzialnosci za terminowe umieszczenia ogłoszeń.**

Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem.
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południu.

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** wtorek, dnia 13-go maja 1924. | Telefon nr. **50 i 51.**

Nowy atak na frank francuski

Wybory we Francji. — Święto Jeanne d'Arc.

Paryż 10. 5. Pat. P. R. Wczorajsze zebranie giełdowe zaznaczyło się zwyżką dewiz zagranicznych. Zwyżka ta spowodowana jest ponowną działalnością spekulacyjną, skierowaną przeciwko frankowi przez koła bankowe niemieckie i austrjackie. Kampanja prowadzona jest przy pomocy szeregu banków niemieckich w Szwajcarji, Holandji i Londynie. Spekulacja ta ma cel podwójny: pod względem ekonomicznym zmierza do zlikwidowania z najmniejszemi stratami zobowiązań spłat giełdowych, przypadających w dn. 15 i 31 maja; pod względem politycznym zaś dąży do wywołania zniżki franka przed wyborami i poparcia w ten sposób skrajnych partji francuskich, stwarzając jednocześnie trudności dla rządu francuskiego. Panuje tu przekonanie, że zwyżka dewiz jest tylko chwilowa. Minister finansów zwołał konferencję z udziałem przedstawicieli wielkich banków, celem stwierdzenia do jakiego stopnia Francja panuje nad własnym rynkiem dewizowym. Na konferencji tej ustalono, iż rząd i wielkie banki dysponują środkami, jakie mogą okazać się potrzebne dla utrzymania kursu franka.

Paryż 10. 5. (Pat.) „Echo de Pari" zamieszcza oświadczenie ministra wojny Maginot'a, w którem jest powiedziane, że jutrzejsze wybory we Francji powinny Niemcom otworzyć oczy. Atak na kurs franka nie był dla Francji niespodzianką. Rząd francuski liczył się z tem już oddawna. Niemcy w przeddzień wyborów we Francji będą usiłowały obniżyć kurs franka. Francja będzie jednak — zdaniem ministra Maginot — tryumfować nad tą nową ofensywą. Jeżeli Niemcy sądzą, że będzie można przez to wpłynąć na wybory, to spotka ich rozczarowanie.

Wybory we Francji.

Paryż, 11. 5. (PAT.) Wybory w Paryżu odbyły się zupełnie spokojnie. Z prowincji dotychczas nie otrzymano wiadomości o jakichkolwiek wypadkach lub zamieszkach. Liczba głosujących jest, jak się zdaje wysoka.

Paryż, 11. 5. (PAT.-Radjo).) Rezultat wiadomy o godzinie 0,45 następujący: wybrani zostali 3 konserwatyści, 3 republikanie z lewicy, 3 republikanie socjalni i 5 socjalistów zjednoczeniowców.

Paryż, 11. 5. (PAT.) W ostatniej chwili wybrani zostali z okręgu Cantal radykalny socjalista Tremulier, republikański socjalista Bastide i socjalistyczny zjednoczeniowiec Fontanier. Wszyscy z bloku lewicy. Wybór Letrocqera z okręgu Cote di Nord pewny.

Paryż, 11. 5. (PAT.) Ponowny wybór Brianda z okręgu Loir Inferieur zdaje się być pewny.

Paryż, 11. 5. (PAT.) Blok narodowy uzyskał prawdopodobnie większość w wielu departamentach i w trzech okręgach Paryża. Kartel lewicy odniesie według dotychczasowych danych zwycięstwo na prowincji.

Paryż, 11. 5. (PAT.) Były minister Brusse i były deputowany Manaud, kandydujący z listy Union Republicain Democratique et Social nie uzyskają prawdopodobnie mandata. Deputowany Mandel, kandydujący z okręgu Girond także prawdopodobnie przepadnie.

*

Obchód święta Joanny d'Arc.

Paryż. Przypadające dzisiaj święto Joanny d'Arc obchodzone tu było bardzo uroczyście. Przedstawiciele rządu, władz miejskich i szeregu stowarzyszeń złożyli wieńce u stóp pomnika Joanny d' Arc. Oddziały wojskowe ze sztadarami defilowały pod pomnikiem oddając honory. Podobne uroczystości odbyły się i na prowincji.

Przyjmą czy nie przyjmą?

Socjaliści chcą powszechnego odgłosowania. — Wahania nacjonalistów. — Nowy parlament niem. — Zjazd socjalistów.

Berlin, 10. 5. (Pat.) P. R. W związku z wiadomością wczorajszą o powziętym przez partję socjal.-demokratyczną projekcie zwołania referendum w sprawie przyjęcia lub odrzucenia sprawozdania rzeczoznawców, wyjaśniają tutaj, że partja socjal.-demokratyczna ma na celu ułatwienie przyjęcia sprawozdania rzeczoznawców, zważywszy, że w Reichstagu dla przyjęcia sprawozdania niezbędna jest większość $^{2}/_{3}$, gdy tymczasem przy odwołaniu się do plebiscytu wystarczająca będzie większość absolutna.

Berlin, 10. 5. Pat. Zainteresowanie kół politycznych zwrócone jest głównie na różnicę zdań, panującą w łonie partji niemieckich narodowców co do stanowiska wobec sprawozdania rzeczoznawców.

Podczas gdy skrzydło przedstawicieli przemysłowców w łonie partji niemieckich narodowców wobec oświadczenia dr. Hergta skłonne jest do przyjęcia sprawozdania rzeczoznawców pod pewnemi warunkami, to przedstawiciele agrarjuszy w tejże partji niemieckich narodowców zachowują się negatywnie wobec powyższego sprawozdania.

Wobec takiej rozbieżności poglądów kandydatura niemieckiego narodowca na urząd kanclerza Rzeszy, zdaje się, nie może wchodzić w rachubę.

Berlin, 10 5 (Pat. R. R.) Nacjonalista hr. Westarp oświadczył jednemu korespondetowi pism włoskich. że zarówno on, jak i jego przyjaciele dyplomatyczni skłonni są do rokowań, nie chcą się jednak zbyt wcześnie wiązać żadnemi zobowiązaniami. Partja nacjonalistyczna pozostanie partją monarchistyczną, nie podejmie jednak żadnych prób, mających na celu przywrócenie ustroju monarchistycznego w Niemczech.

Berlin, 11 5 (Pat.) Minister Jarres oświadczył, że propozycja socjalistów, dotycząca rozstrzygnięcia sprawy przyjęcia sprawozdań rzeczoznawców przez plebiscyt jest niewłaściwa.

Zajścia w Chrystjanji.

Berlin 10. 5. (Pat.) Wiadomości o rzekomych krwawych walkach ulicznych w Chrystjanji nie potwierdzają się. Wprawdzie przyszło do starcia z policją, lecz zajście ty było bezkrwawe. Powodem zajść było wezwanie jednej z gazet komunistycznych, zwrócone do kobiet i dzieci aby z okazji pewnego koncertu zgromadziły się przed zamkiem królewskim. Strajkujący robotnicy, którzy przyłączyli się do pochodu kobiet i dzieci, chcieli uniemożliwić odbycie koncertu. Policja, która demonstrujących chciała rozpędzić, została obrzucona gradem kamieni, jednakże udało się jej wkrótce zaprowadzić porządek.

Berlin, 10. 5. (Pat.) Pierwsze posiedzenie Reichstagu odbędzie się dnia 27 maja i poświęcone będzie wyborom prezydjum. Niemieccy narodowcy domagają się przyznania im, jako najsilniejszej frakcji, miejsca w prezydjum. Jednakże w tym względzie mogą zajść niespodzianki, ponieważ odbywają się rokowania między centrum, niemiecką partją ludową i demokratami celem utworzenia związku tych frakcji, któryby się nazywał blokiem środka a liczyłby 158 członków.

Berlin, 10. 5. (Pat.) Zarząd stronnictwa socjalnodemokratycznego postanowił zwołać ogólny zjazd stronnictwa na dzień 11 czerwca do Berlina.

*

Nowy Jork. 10. 5. (PAT.) Lotnicy amerykańscy, udający się w lot naokoło świata odlecą dziś w kierunku Chicago.

*

Moskwa, 11. 5. (PAT.) Kolegjum kasacyjne sądu najwyższego ukraińskiego zatwierdziło wyrok kijowskiego sądu gubernjalnego w sprawie „kijowskiego centrum działalności", zostawiając skargę kasacyjną bez konsekwencji.

*

Moskwa, 11. 5. (PAT.) Przybyli tutaj przedstawiciel dyplomatyczny związku sowieckich socjalistycznych republik w Berlinie Krestiński oraz berliński przedstawiciel handlowy Stomoniakow.

Około „ogniska" nauczycielskiego

Jak wiadomo, i grunt grudziądzki „uszczęśliwiono" utworzeniem „Ogniska". Uszczęśliwiono nawet w dość interesujący sposób, bo zebranie organizacyjne odbyło się nawet w sali jednej ze szkół tutejszych. Kto tu jest odpowiedzialnym za to, że lokale szkoły nadużyto, nie wiemy. Magistrat z P. Prezydentem na czele wypiera się, jakoby dał zezwolenie. P. insp. Ossowski również twierdzi, że nie dawał pozwolenia.

Może Kuratorjum zechce sprawie bliżej się przypatrzeć i stwierdzić tak wobec P. Prezydenta Miasta jak i P. Inspektora Szkolnego — obu odpowiedzialnych za nadużywanie lokali szkolnych dla celów agitacji, nie mającej nic ze szkołą wspólnego — że gmachy szkolne przeznaczone są wyłącznie dla celów naukowych i kulturalnych, a nie agitacji, mającej charakter nietylko polityczny, ale i partyjny, a przytem często zaczepny wobec władz szkolnych.

Otóż swego czasu zajmowaliśmy się już „Ogniskiem". Ówczesne uwagi nie podobały się panom z „Ogniska". Stąd usiłuje je się zbagatelizować i wykazać nieszkodliwość „Ogniska".

Tymczasem na uzupełnienie naszych uwag o szkodliwości „Ogniska" nadsyłają nam z poważnej strony uwagi, które umieszczamy i polecamy uwadze Kuratorjum jako znak sentymentów tutejszego społeczeństwa, sentymentów, które P. Kuratorowi tem więcej winny był znany, że sam jest dzieckiem naszej dzielnicy.

Autor artykułu naszego pisze:

„W kołach zbliżonych do „Ogniska" twierdzi się,

1. że „Ognisko" jest związkiem zawodowym, apolitycznym,

2. że p. Kisielnicki członek Głównego Zarządu „Ogniska" na całą Polskę, agitując 1922 r. podczas wyborów za Wyzwoleniem, czynił to jako człowiek prywatny,

3. że udział żydów P. P. S. i komunistów w manifestacji „Ogniska" w „dniu szkoły powszechnej" w Warszawie miał miejsce nie za wiedzą i zgodą „Ogniska".

Na to odpowiadam:

1. „Ognisko" zasdnicze wprawdzie jest zawodowe i apolityczne, ale nie chodzi o zewnętrzną chorągiewkę, którą się wywiesza na zamydlenie oczu nieświadomym, lecz chodzi o ducha. w jakim „Ognisko" pracuje. A panuje tam duch socjalistyczny. Każdą bowiem organizację, także zawodową, ocenia się według Głównego Zarządu, który nadaje kierunek całemu stowarzyszeniu. Prezes Głównego Zarządu p. Nowak ejst lewicowcem, wiceprezes p. Smulikowski jest socjalistą, p. Kisielnicki, inny członek zarządu, jest wyzwoleńcem. jak również p. Zygmunt Nowicki, wybitny członek „Ogniska". Ponieważ Główny Zarząd „Ogniska" jest lewicowo - socjalistyczny, a zarazem czasopisma fachowe, wychodzące z ramienia „Ogniska" pod tytułem „Głos Nauczycielski" jest redagowane w duchu lewicowym, trzeba „Ognisko" nazwać nie apolitycznym, lecz socjalistycznem.

2. To można uczynić z tem wikszem prawem, że Zarząd Główny podczas ostatnich wyborów 1922 r. zaangażował się oficjalnie za wyzwoleniem. Jeżeli p. Kisielnicki wówczas agitował za wyzwoleńcami (socjalistami rolnymi), czynił to nie jako człowiek prywatny, lecz z polecenia Głównego Zarządu i wydał oficjalny komunikat do poszczególnych kół „Ogniska", by głosowano za Wyzwoleniem, które jak wiadomo, jest czerwone.

3. Udział żydów, socjalistów i komunistów w dniu szkoły powszechnej 9. 10. 1921 r. miał miejsce za wyraźną wiedzą i zgodą „Ogniska". Albowiem Główny Zarząd zaprosił przedtem do komitetu organizacyjnego także komunistów (por. „Przegląd Powszechny" z listopada 1921 r.) Zresztą co do udziału żydów, socjalistów i komunistów, Główny Zarząd Ogniska" był przestrzeżony, przestrzegał go Główny Zarząd Stowarzyszenia chrześcijańsko-narodowego nauczycieli w Pol

...się procesy były publiczne, a mimo to „Ognisko" dopuściło do tej manifestacji żydów, socjalistów i komunistów.

To wszystko jasno dowodzi, że „Ognisko" nie jest apolityczne, lecz faktycznie socjalistyczne, bo sympatyzuje z socjalistami i żydami, pracuje w duchu socjalistycznym.

„Ognisko" przyjmuje jako członków żydów, tych wrogów polskości i żydzi mają miejscami w niem wpływ. „Ognisko" walczy przeciwko szkole wyznaniowej, a popiera szkołę symultanną, a skutki tego?! W Polsce żydowscy nauczyciele i nauczycielki uczą dzieci polskie! A to są skutki szkoły symultanej, wychwalanej przez „Ognisko".

Jeżeli członkowie „Ogniska" są tak wielkimi przyjaciółmi żydów, socjalistów i komunistów, że z nimi współpracują, niech idą sobie uczyć dzieci żydowskie lub dzieci socjalistów i komunistów. Nasze społeczeństwo z byłej dzielnicy pruskiej nie chce nic mieć wspólnego z żydami, socjalistami i komunistami, i dlatego dziękuje za nauczycieli, będących sympatykami żydów, socjalistów i komunistów i z tej przyczyny żąda, aby ci nauczyciele, którzy jeszcze stoją na gruncie narodowym i katolickim, a z nieświadomości dotychczas należeli do „Ogniska" bezzwłocznie z niego wystąpili, a tych, co mimo ujawnienia szkodliwości „Ogniska" pod względem narodowym i religijnym do niego dalej należą, będzie się piętnowało i nie spocznie, aż tacy nauczyciele opuszczą nasza dzielnicę. Poznańskie, Pomorze i Śląsk chcą na zawsze zachować swą wiarę katolicką i narodowość polską, chcą być polskiemi i katolickiemi nie tylko z imienia, ale także z ducha.

Telegramy.

Strejk w Niemczech zaostrza się.

Katowice, 10. 5. (Pat.) Położenie strejkowe na Śląsku Opolskim zaostrzyło się znacznie. Obecnie strejk objął już wszystkie kopalnie na Śląsku Opolskim. W Zabrzu (Hindenburgu) odbyła się wczoraj wielka konferencja rad załogowych wszystkich kierunków i partji. Konferencja ta zajmowała się obecnem położeniem i kwestją, co należy dalej czynić, aby zmusić pracodawców do kapitulacji. Postanowiono kontynuować strejk. Celem załagodzenia nędzy wśród strejkujących uchwalono zaapelować do kupiectwa o dostarczenie żywności. Podobny apel, wystosowany do rolników, odniósł już skutek i rolnicy przesłali liczne transporty środków żywności. Na zebraniu zakomunikowano także, iż t. zw. „Międzynarodowa pomoc dla robotników" nadesłała także znaczne transporty towarów. W czasie zebrania, które było chwilami bardzo burzliwe, przyjęto wniosek o zaostrzenie strejku przez zaniechanie t. zw. prac koniecznych, co grozi zalaniem kopalń. Odnośna rezolucja brzmi:

Plenarne posiedzenie rad załogowych wszystkich kopalń Śląska Opolskiego uchwaliło obostrzenie strejku przez zaniechanie wykonywanych dotychczas prac niezbędnych oraz przez mobilizację wszystkich sił przeciwko łamistrejkom i technicznej samopomocy. Wzywa się walczący proletarjat do jednolitego i zdecydowanego wytrwania w walce i do posłuchu bezwzględnego dla centralnego zarządu strejkowego. Pozatem wzywa się usilnie całą prasę na Śląsku Opolskim do poparcia strejku. W końcu uchwalono ogłoszenie odezwy do kobiet, oraz apel do sił wojskowych, aby poparły robotników w walce.

* * *

Katowice, 10. 5. (Pat.) Z Zabrza na Śląsku Opolskim donoszą: Wczoraj przed południem odbyło się zapowiedziane zebranie kobiet (żon strejkujących). Uchwalono ostry protest przeciwko wyrokowi rozjemczemu ministra pracy. Po zebraniu przyszło na ulicach miasta do gwałtownych zajść. Wzburzone kobiety pobiły dotkliwie urzędników górniczych. Tłum kobiet udał się do zakładów elektrycznych, zasilających energją elektryczną cały okręg przemysłowy na Śląsku Opolskim, i wypędziły pracujących robotników. Inna grupa udała się do zamkniętej cechowni kopalni Ludwiki, wybijając szyby i demolując urządzenie wewnętrzne.

*

Berlin, 10. 5. (Pat.) Dzienniki donoszą, że w zagłębiu Ruhry walka w górnictwie zaostrza się. Wzmaga się wśród wydalonych i strajkujących robotników wpływ komunistów i separatystów. Zamknięto kilka hut żelaznych, które z powodu braku węgla musiały przerwać pracę. Wstrzymano również zaopatrzenie niektórych miast m. i. Essen, w gaz świetlny.

„Vorwärts" zamieszcza odezwę niemieckiego powszechnego związku zawodowego nawołującą do natychmiastowego zbierania składek na rzecz objętych lokautem robotników w zagł. Ruhry, podkreślając, że chodzi tu o obronę 8-o godzinnego dnia pracy. Do zagłębia Ruhry udali się przedstawiciele związków górniczych angielskich, belgijskich i holenderskich.

Nacjonalizm w Niemczech.

Uroczystości nacjonalistyczne w Halli. — Prowokowania Entente'y. — Krwawe rozruchy.

Halle, 10. 5. (PAT.) Jutro ma się tu odbyć uroczyste odsłonięcie pomnika Moltkego. Na uroczystość tę przybyli już Ludendorff i Hindenburg, owacyjnie witani. Uroczystości jutrzejsze mają mieć szczególnie imponujący charakter. Do Halle przybyło około 150 przedstawicieli związków patrjotycznych, które jutro w południe na placu wyścigowym mają urządzić paradę wojskową w obecności Hindenburga, Ludendorffa i Mackensena. Policja zabroniła odbywać w mieście pochodów formacji wojskowych ze sztandarami jakiegokolwiek rodzaju. W kołach robotniczych przygotowania te wywołały pewne wzburzenie. Pisma komunistyczne zostały zawieszone. Krążą pogłoski, że komuniści przygotowują się do kontrmanifestacji.

*

Berlin, (A. W.) Hindenburg, Ludendorff i Mackensen przybyli 10. bm. do Halle, witani z honorami wojskowymi. Wezmą oni udział w niedzielnej uroczystości z powodu odsłonięcia pomnika Moltkego. Dzieci wszystkich szkół publicznych utworzą szpaler, w którym będzie postępował pochód z byłymi dygnitarzami cesarstwa na czele.

„Vorwärts" pisze z powodu tej demonstracji:

„Za tę paradę monarchistów i imperjalistów ze wszelkiemi możliwemi jej następstwami ponosi odpowiedzialność minister spraw wewnętrznych. Jest publiczną tajemnicą, iż rząd pruski z naciskiem zwrócił uwagę na niebezpieczeństwa, które mogą powstać z powodu pozwolenia na urządzenie podobnej awantury w Halle".

Komuniści ze swej strony postanowili za wszelką cenę przeszkodzić niedzielnym manifestacjom. Ściągnęli oni do Halle znaczną liczbę swych zwolenników. Rząd wydał szereg rozporządzeń, przeważnie jednak nieaktualnych. Jedno z nich ogranicza liczbę przyjezdnych uczestników uroczystości do 2000, gdy tymczasem do tej pory przybyło do Halle przeszło 40000 członków organizacji wojskowych.

Dziś odbył się w Halle cały szereg pochodów, mających na celu uczczenie Hindenburga, Ludendorffa i Mackensena.

*

Halle, 11. 5. (PAT.) Odsłonięcie pomnika Moltkego i uroczystości nacjonalistyczno-wojskowe, jakie odbyły się tutaj dały powód do kilku incydentów. Przed ratuszem spotkały się organizacje młodych komunistów z nacjonalistami, przyczem nastąpiło strzelanie. Jeden z komunistów został ciężko ranny. Na przedmieściu Halle policja zastąpiła drogę oddziałowi komunistów, który dążył do miasta w celu urządzenia tam kontrdemonstracji. Policja użyła broni, zabijając 6 osób. Bliższych wiadomości o zajściach narazie brak.

Halle, 11. 5. (PAT.) Rząd zabronił odbycia wielkich manifestacji nacjonalistycznych, które się mają odbyć dzisiaj pod pomnikiem Moltkego. Hindenburg, Ludendorf i Mackensen przybyli wczoraj wieczorem witani owacyjnie przez tłumy. W zakończeniu uroczystości mają oni odbyć przegląd 150 000 członków stowarzyszeń patrjotycznych. Policja otrzymała rozkaz stłumienia spodziewanych zamieszek. Istnieje obawa poważnych kolizji.

Uwolnienie aresztowanych. — Przyjazd do Moskwy.

Berlin, 10. 5. (PAT.) „Vossische Zeitung" donosi, że aresztowanych podczas rewizji w lokalu handlowej misji rosyjskiej funkcjonarjuszy wypuszczono na wolność, ponieważ nie zachodzi co do nich obawa ucieczki, lub zatarcia śladów winy.

Odznaczenie kard. Merciera.

Malines, 11. 5. (Pat.) Ambasador francuski wręczył kardynałowi Mercier wielki krzyż Legji Honorowej.

Zatarg sowiecko-niemiecki.

Odwołanie konferencji kolejowej. — Arbitraż uważany za manewr berliński. — Dezyderaty rządu sowieckiego. — Meetingi przeciwniemieckie.

Berlin, 11. 5. (PAT.) Donoszą z Moskwy, że konferencja kolejowa rosyjsko-niemiecka, która się miała odbyć w Moskwie dnia 11 maja została przez rząd sowiecki odwołana. W Odesie przed konsulatem niemieckim odbyły się demonstracje uliczne. Podobne demonstracje miały miejsce w Orenburgu, Charkowie, Kijowie i innych miastach.

Moskwa, 11. 5. (PAT. P.-R.) W kołach politycznych moskiewskich poruszona przez prasę berlińską propozycja rozstrzygnięcia zatargu niemiecko-sowieckiego w drodze arbitrażu uważana jest za nowy manewr berliński, mający na celu opóźnienie decyzji w tej sprawie w tym celu, aby koła niemieckie mogły uprzednio przeniknąć opinję sowiecką.

Berlin, 11. 5. (PAT.) Pisma donoszą następujące szczegóły z Moskwy w związku z incydentem, który miał miejsce w delegacji sowieckiej w Berlinie. W ostatnim numerze „Izwestja" rząd sowiecki wysunął następujące dezyderaty: Srogie ukaranie winnych i przeproszenie rządu sowieckiego, udzielenie mu gwarancji, że podobne zajścia nie powtórzą się oraz wypłacenie odszkodowania aresztowanym. „Izwiestja" publikują również artykuł Krassina, który wywodzi, że zachowanie się rządu niemieckiego zmusza rząd sowiecki do kompletnego przerwania stosunków handlowych z Niemcami i do likwidacji urzędów, służących tym celom. Zdaniem Prassina Rosja winna wycofać się z udziału w wystawie kolońskiej oraz wystawie drzewnej w Lipsku, a wreszcie zaniechać wywozu zboża i ograniczyć komunikację morską z Niemcami. Podjęcie takich kroków jest oczywiście ciężkie dla Rosji, jednakże wytrzymała ona już znacznie cięższe ciosy. Za każdy cios niemiecki — pisze Krassin — możemy odpowiedzieć dwoma. Dla wywozu rosyjskiego, zwłaszcza o ile chodzi o zboże, możemy łatwo znaleźć nowe rynki zbytu. Handel niemiecki zapłaci w ten sposób za zabawkę policji niemieckiej. Ostateczna decyzja rządu sowieckiego w powyższej sprawie może nastąpić — zdaniem Krassina — dopiero po przesłuchaniu Krestińskiego i Stomoniakowa.

Moskwa, 11. 5. (PAT.) W miarę wyjaśnienia się szczegółów zajścia w lokalu sowieckiej agencji handlowej w Berlinie, oburzenie opinji publicznej wzrasta. W związku z tem zwołane były liczne meetingi i manifestace protestacyjne. W meetingu, zwołanym w Odesie brało udział około 30 000 ludzi, przyczem wygłoszono szereg przemówień przed gmachem, zajmowanym przez konsulat niemiecki. Pomimo ogólnego wzburzenia nie notowano dotychczas żadnych ekscesów.

O bezpieczeństwo na Kresach Wschodnich.

Warszawa, 10. 5. (PAT.) Wydział polityczno prasowy Prezydjum Rady Ministrów komunikuje: W uzupełnieniu komunikatu z dn. 28 kwietnia br. na podstawie wiadomości ministerstwa spraw wewnętrznych, że przedsięwzięto energiczne akcje w kierunku zlikwidowania organizacji komunistyczno-sabotażowej na Wołyniu jest w pełnym toku i w najbliższych tygodniach zostanie całkowicie ukończona.

Dotychczas aresztowano około 100 osób, których udział w organizacji został stwierdzony. Wiadomość, podana w prasie, jakoby organizacja rozporządzała znacznemi zapasami broni i materjałami wybuchowemi, okazała się nieprawdziwa. W trakcie szczegółowego dochodzenia podczas szeregu rewizji przeprowadzonych u członków organizacji, nie wykryto żadnej broni. Były natomiast przygotowane miejsca na składy broni. Organizacja ta, jak wskazują dochodzenia, znajdowała się dopiero w zarodku, stąd też liczba jej członków nie jest wielka, a działalność jej rozciąga się jedynie na teren województwa wołyńskiego. Wpływ jej, jak dotychczas stwierdzono, nie sięga na inne województwa.

*

Warszawa, 10. 5. (PAT.) Wydział polityczno-prasowy Prezydjum Rady Ministrów komunikuje:

W związku z ostatniemi wypadkami napadów bandyckich na Kresach Wschodnich Ministerstwo spraw wewnętrznych wydało następujące zarządzenia.

1. Dla umożliwienia skuteczniejszego strzeżenia granic przez policję graniczną, opracowano ustawę o ochronie granicy, zmierzającą do fizycznego uporządkowania terenu pogranicznego przez wycięcie w pobliżu granicy lasów, zniesienie zabudowań, niedopuszczenie do obsiania granicy zbożem, zwłaszcza wysokopiennem;

2. Przez wzmożone budowanie strażnic, przeznaczonych dla policji granicznej, to umożliwi właściwą dyzlokację sił policji i przeprowadzenie stałej sieci telefonicznej. Zaznacza się, że w najbliższych miesiącach zostanie wybudowane wzdłuż granicy około 15 strażnic;

3. Siły policyjne będą wzmocnione zarówno w pieszej, jak i konnej policji. Dyspozycje, zmierzające do przetranzlokowania pewnej ilości policji konnej na Wschód zostały wydane;

4. Przystąpiono ze znacznem nakładem pieniężnem i energją do budowy nowych połączeń telefonicznych, co znacznie ułatwi pościg i koncentracje policji na zagrożonych punktach. Mają być zastosowane nawet urządzenia radjotelegraficzne;

5. Wzmożenie przez dokonywanie stałych inspekcji nadzoru nad działalnością policji.

Zawody francusko - rumuńskie w rugby olimpijskiem.

Paryż, 10. 5. (PAT). Pisma paryskie podają szczegóły zawodów francusko - rumuńskich w rugby olimpijskiem. Wynik 61:3 na korzyść Francji wytłómaczyć należy słabo obsadzoną konkurencją. Z ośmiu do dziesięciu państw, na które liczono, stanęło do zawodów jedynie trzy: Francja, Rumunja i Ameryka. Anglja, Szkocja i inne nie zapisały się do wstępnych rozgrywek. Gry w rugby nie wchodzą ponadto do programu gier olimpijskich. Sfery sportowe uważają organizację wstępnych rozgrywek za wadliwą. Właściwa ceremonja otwarcia nie miała miejsca. Drużyny trzech narodów zaprezentowano przy dźwiękach hymnów narodowych. Reprezentantem rządu francuskiego był nadkomisarz Gier Olimpijskich Henry Sate.

Terminy olimpijskich zawodów piłki nożnej.

Paryż, 10. 5. (PAT). Dokładne terminy olimpijskich zawodów piłki nożnej są następujące: 25 maja o godz. 15.30 w stadjonie Colombes Hiszpania z Włochami, 26 maja o godz. 15.30 w tymże stadjonie Jugosławja z Urugwajem. 25 maja o godz. 14.30 w stadjonie Pershing, Szwajcarja z Litwą. 25 maja o godz. 16.15 Ameryka z Estonią. 25 maja o godz. 15.30 w stadjonie Bergeyre Czechosłowacja z Turcją. 26 maja o godz. 17 Węgry z Polską. Zawody Portugalji ze Szwecją nie odbędą się, ponieważ Portugalja wycofała się z nich.

Przerachowanie zobowiązań prywatno-prawnych.

Warszawa, 10. 5. (PAT.) Pan Prezes Rady Ministrów, dążąc do jaknajsprawiedliwszego uregulowania nader zawiłego i drażliwego zagadnienia wierzytelności prywatno-prawnych z uwzględnieniem interesów i potrzeb wszystkich stron zainteresowanych, podjął z najdalej idącą troskliwością akcję około uzgodnienia rozbieżności dylematu zgodnie z wymogami normalnej gospodarki społecznej. W dniu 9-go maja br. uchwaliła rada ministrów projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych.

Rozporządzenie to jest wykonaniem punktu 10 art. 1-go ustawy z 11 stycznia 1924 r. o naprawie skarbu i reformie walutowej, wedle którego w okresie czasu do dnia 30-go czerwca 1924 r. ma nastąpić przerachowanie na nową walutę zobowiązań prywatno-prawnych oraz ustalenie sposobu i terminu ich wpłat.

Zagadnienie, przerachowanie czyli waloryzacji dawniejszych zobowiązań zostało poruszone już za czasów gabinetu p. Władysława Sikorskiego przez obecnego prezesa Rady Ministrów podówczas ministra skarbu.

Opracowanie projektu odpowiedniej ustawy zostało powierzone prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego Fryderykowi Zollowi który odpowiedni projekt opracował. Prace te zostały następnie przerwane, wznowiono je z chwilą ogłoszenia ustawy o naprawie skarbu i reformie walutowej.

W końcu stycznia rb. ustaliła Rada Ministrów tezy, na których da się oprzeć projekt rozporządzenia. Tezy te zostały poddane pod dyskusję, złożonej z kilkunastu wybitnych prawników ankiety i uległy na skutek tej dyskusji pewnym zmianom. Te modyfikowane tezy były wytycznemi dla pracy specjalnej komisji powołanej przez Prezesa Rady Ministrów pod przewodnictwem prof. Zolla dla opracowania tekstu rozporządzenia. W skład tej komisji wchodzili sędzia sądu najwyższego dr. Bujak, poseł Chełmoński, radca prawny ministerstwa przemysłu i handlu Dziewanowski, dr. Galuszka, dyrektor państwowy urzędu kontroli ubezpieczeń dr. Gruber, radca Prezydjum Rady Ministrów dr. Helczyński, radca ministerstwa skarbu Januszkiewicz, adwokat Kuratowski, dyrektor departamentu ustawodawczego ministerstwa sprawiedliwości dr. Müller, dr. Aleksander Raczyński, sędzia sądu najwyższego prof. Stelmachowski, starszy radca prokuratorji generalnej Werner oraz radca państwowego urzędu kontroli ubezpieczeń Weryho.

Komisja odbyła szereg posiedzeń w ciągu lutego, marca i pierwszej połowy kwietnia rb. W ciągu lutego został opracowany szczegółowo projekt, który w pierwszych dniach marca został poddany obecnie specjalnie obszernej i licznej ankiety, złożonej z przedstawicieli stron zainteresowanych tj. dłużników i wierzycieli oraz rzeczoznawców ze sfer gospodarczych i prawniczych.

Na ankiecie były reprezentowane 6 instytucji długoterminowego kredytu, związek banków, związek towarzystw ubezpieczeń, związek kas oszczędnościowych związek ziemian, pięć stowarzyszeń właścicieli nieruchomości, stowarzyszenie właścicieli listów zastawnych i sum hipotecznych, z czego trzy z Warszawy, jedno z Łodzi i jedno z Poznania, wreszcie instytucje dobroczynne. Ponadto wzięło w ankiecie udział kilku wybitnych prawników i ekonomistów. Ankieta ta dała możność zapoznania się z dezyderatami stron zainteresowanych z położeniem gospodarczem poszczególnych kategorji dłużników i wierzycieli oraz dostarczyła wiele cennego materjału dla ujęcia poszczególnych zagadnień także pod względem prawnym. Rezultaty ankiety zużytkowała komisja w drodze zupełnego przeredagowania projektu, który w połowie kwietnia przedłożyła prezesowi rady ministrów. W ciągu drugiej połowy kwietnia i w pierwszych dniach maja odbyło się uzgodnienie projektu z zainteresowanemi ministerstwami. Po ostatecznem uzgodnieniu został projekt przedłożony radzie ministrów i przez nią uchwalony.

W ten sposób jedno z najbardziej drażliwych zagadnień o ogromnej doniosłości dla najszerszych warstw społecznych zostało załatwione w drodze rozumnego kompromisu interesów w myśl wyższego dobra państwa. Ogromny krok w kierunku powrotu do normalnych warunków gospodarczych i zabliźnienia ran, zadanych wojną naszemu organizmowi społecznemu, został w ten sposób przez rząd uczyniony.

*

Tak brzmi pierwszy telegram. Nim zajmiemy wobec jego treści, która, o ile chodzi o informację rządową, zbyt szybko wydaje sąd pochlebny o zarządzeniu powyższem, należy odczekać echa, jakie projekt ten wywoła w najszerszych kołach interesowanych. Dla bliższego jeszcze zrozumienia całego zagadnienia podajemy bliższe dane, które również rozsyła Polska Agencja Telegraficzna. Brzmią one:

Warszawa, 10. 5. (PAT.) W dniu 9 bm. Rada Ministrów zaakceptowała projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej w przedmiocie przerachowania zobowiązań prywatno-prawnych. Główne zasady tego przerachowania są następujące:

Rozporządzenie ustala najpierw w osobnej skali, jaką wartość w przeliczeniu na złote posiadały waluty b. państw zaborczych przed wojną oraz w poszczególnych kwartałach lat 1914—1918, a ewentualnie i latach następnych oraz jaką wartość posiadała marka polska w poszczególnych miesiącach lat 1914—1924.

Skala ta jest następująca:

	rub. ros.	koron austrj.-węgier.	marek niemieckich	mk. polskich
do 1. 8. 1914 r.	0.375	0.95	0.81	
od 1. 8. 1914 r.				
w półr. II 1914 r.	0 40	1.00	0.85	
I 1915 r.	0.44	1.15	0.90	
II „	0.50	1.25	0.92	
I 1916 r.	0 50	1.40	1.05	
II „	0 50	1.60	1.09	1.09
w kwart. I 1917 r.	0.50	1.90	1.15	1.15
II „	0.50	1.90	1.15	1.15
III „	0.55	2.00	1.20	1.20
IV „	0 60	2.00	1.20	1.20
I 1918 r.	0.60	2.00	1.20	1.20
II „	0.70	2.00	1.20	1.20
III „	0.85	2.30	1.30	1.30
IV „	0 90	2.60	1.50	1.50
w mies. I 1919 r.	1 10	2.90	1.8	1.50
II „	1.35	3.20	2.0	1.75
III „	1.50	4.00	2.0	2.00
IV „	2 00	4.75	2.0	2.25
V „	2.25	5.50	2.1	2.50
VI „	2.50	5.75	2.1	2.75
VII „	3 75	6.20	2.4	3.25
VIII „	4.25	8.00	2.8	4.25
IX „	5.75	11.00	3.3	46.00
X „	6.55	14.00	4.2	7.60
XI „	8.50	17.00	5.5	10.00
XII „	10 50	22.00	7.0	14.00
Dnia 10-go maja 1924 roku.				
w mies. I 1920	12.00	28.00	9.0	19
II „	13.00	35.00	11.0	13
III „	13.00	35.00	12.0	25
IV „	13.00	35.00	12.0	25
V „	14.00		11.0	30
VI „	13.00		11 0	31
VII „	13.00		11.0	34
VIII „	13.00		11.0	40
IX „	14.00		11.0	45
X „	17.00		11.0	60
XI „	19.00		11.0	80
XII „	23 00		11.0	100
w mies. I 1921	25.00		11	120
II „	30.00		11	130
III „	35.00		11	145
IV „	40.00		11	140
V „	55.00		11	150
VI „	80.00		11	200
VII „	120.00		11	300
VIII „	200.00		11	400
IX „			14	425
X „			16	450
XI „			23	450
XII „			25	450
w mies. I 1922			28	450
II „			31	500
I I „			40	550
IV „			46	600
V „			48	650
VI „			50	750
VII „			70	850
VIII „			120	1.000
IX „			180	1.200
X „			320	1.400
XI „			750	1.800
XII „			940	2.500
w mies. I 1923 r.			1.600	4.000
II „			3.000	6.800
III „			3.500	8.200
IV „			4.000	8.600
V „			5.500	9.400
VI „			12.000	12.000
VII „			45.000	20 000
VIII „			660.000	35.000
IX „			15.000000	50.000
X „			4.000.000.000	125 000
XI „				300.000
XII „				800.000
w mies. I 1924 r.				1.600.000
II „				1.800.000
III „				1.000.000
IV „				.800.000

Marki emitowane przez b. niemieckie władze okupacyjne na ziemiach wschodnich (Ostmark) uważa się za równe markom niemieckim, a ruble notowane przez te władze (Ostruble) uważa się za równe dwum markom niemieckim.

Następnie rozporządzenie określa w jakiej mierze mają być przerachowane poszczególne rodzaje zobowiązań prywatno-prawnych powstałych przed dniem 28 kwietnia 1924 r. Z obszernych przepisów (rozporządzenie obejmuje 53 parag.) na plan pierwszy wysuwają się następujące: pożyczki hipoteczne ciążące na domach, do których zastosowano ustawy o ochronie lokatorów (hipoteki miejskie) waloryzują się w b. Kongresówce na 25%, w Małopolsce zachodniej i na Ziemiach Wschodnich na 20%, b. Dzielnicy Pruskiej i Małopolsce wschodniej na 15% sumy obliczonej według powyżej podanej skali tj. na 25, 20 i 15% parytetu złotego.

Pożyczki hipoteczne, ciążące na nieruchomościach nie podlegających ustawie o ochronie lokatorów (hipoteki wiejskie i fabryczne) waleryzują się w Zachodniej Kengresówce na 50%, w środkowej Kongresówce na 42%, we wschodniej Kongresówce i zachodniej Małopolsce na 33% na t. zw. Ziemiach wschodnich 24%, a w Małopolsce wschodniej i w b. Dzielnicy pruskiej na 15% parytetu złotego, obliczonego wedle podanej skali.

Pożyczki nieubezpieczone hipotecznie oraz należności z kredytu towarowego, a także należności z tytułu weksli dotąd niezrealizowanych, a już płatnych waloryzują się na 10% parytetu złotego.

Listy zastawne opiewające na waluty b. państw zaborczych oraz na marki polskie będą skonwortowane na listy zastawne złotowe wypuszczone na podstawie zwaloryzowanych wierzytelności hipotecznych danej instytucji kredytu długoterminowego, przyczem listy wylosowane i niewylosowane będą traktowane narówni. Listy zastawne złotowe wypuszczone do wysokości ogólnej sumy wierzytelności hipotecznych danej instytucji będą podzielone między właścicieli dawnych listów. Stosunek, w jakim nastąpi wymiana dawnych listów na nowe, będzie zbliżony do sumy przerachowania odpowiednich hipotek (a więc np. przedwojenne listy zastawne Tow. Kredytowego Miejskiego na 100 rubli będą wymienione w stosunku zbliżonym do 25% parytetu złotego. Przy T-wie Kredytowym Ziemskim obliczanie będzie bardziej skomplikowane ze względu na to, iż hipoteki tego towarzystwa będą waloryzowane zależnie od strefy, w której znajdują się dane nieruchomości, na 50, 42 i 33%).

Obligacje przedsiębiorstw przemysłowych waloryzuje się zasadniczo na 33% parytetu złotego z tem, że na podstawie oceny stanu majątkowego przedsiębiorstwa suma waloryzacji może być podwyższona lub zniżona. Wkładki oszczędnościowe w Kasach Oszczędn. przerachowuje się na podstawie przeszacowania aktywów danej Kasy. Na tej samej podstawie nastąpi waloryzacja świadczeń, należnych od zakładów ubezpieczeń na życie

Wkładki oszczędnościowe w bankach i P. K. O. waloryzuje się o ile chodzi o wkładki drobne do wysokości 2,500 złotych na 5% parytetu złotego, wkładki powyżej tej sumy oraz należnoęci z rachunków bieżących przerachowuje się tylko według stosunku 1 złotego — 1800000 mkp. Wykluczone są od waloryzacji należności z weksli jeszcze niepłatnych, z kaucji, z depozytów państwowych, z umów ubezpieczeń szkodowych.

Należności wszelkiego innego rodzaju w rozporządzeniu wyraźnie nie wymienione będą waloryzowane bądź w drodze zgody między stronami, bądź w razie braku zgody w drodze sądowej, przyczem rozporządzenie udziela sądom wskazówek, jakich winny się trzymać przy ustalaniu miary i sposobu waloryzacji poszczególnych typów tych należności.

Przy określeniu miary waloryzacji poszczególnych rodzajów należności a zwłaszcza pożyczek hipotecznych i niehipotecznych miała Rada Ministrów na widoku ogólne zubożenie społeczeństwa polskiego, a zwłaszcza poszczególnych kategorji dłużników, wywołane z jednej strony wojną i zniszczeniami, które wojna spowodowała, z drugiej zaś długoletnim okresem inflacji, który zmniejszył niepomiernie kapitał ruchomy i tem samem obniżył ceny wszystkich większych objektów, wreszcie ograniczeniami prawnemi, które obniżyły dochodowość i wartość poszczególnych rodzajów majątku (ochrona lokatorów, ograniczenia wywozu ziemiopłodów, ograniczenia sprzedaży nieruchomości większych, a teraz nadto wysokie świadczenia podatkowe).

Zjawisko obniżenia się wszelkich wierzytelności jest powszechne w całej Europie i wszędzie, gdzie nastąpił spadek waluty obniżyły się tem samem roszczenia wierzycieli — w niektórych krajach nawet bardzo dotkliwie (we Francji na mniej więcej 33%, we Włoszech na 23%, w Belgji 27%, w Czechach na 15%, w Austrji na drobny ułamek 1%, a nawet w Szwajcarji na 92% gdzie ten spadek przybrał rozmiary katastrofalne, jak naprzykład w Niemczech nastąpiła w drodze prawodawczej waloryzacja dawnych zobowiązań, waloryzacja ta jednak jest niska, bo wynosi tylko 15% — jest więc naogół niższą, niż w Polsce. W Austrji dla bardzo ograniczonej grupy zobowiązań przedwojennych wprowadzono waloryzację na 10%.

Przy podziale obszaru państwa na strefy dla waloryzacji pożyczek hipotecznych kierowała się Rada Ministrów z jednej strony względem na zmianę konjuktur gospodarczych i stan obdłużenia nieruchomości w poszczególnych częściach państwa, z drugiej zaś stopniem zniszczenia wojennego, jakiemu poszczególne obszary państwa uległy.

Apel do Narodu Polskiego!

Dowiodło polskie społeczeństwo bezprzykładną wprost ofiarnością na polskie Gimnazjum w Gdańsku, jak dobrze rozumie znaczenie tego zakładu dla idei polskiej w Gdańsku. Królewska ta ofiarność pozwoliła na urządzenie i otwarcie zakładu, obejmującego w pierwszym już roku 5 klas w 7 oddziałach z około 200 uczniami (Gimnazjum jest 9-cio klasowem, koedukacyjnem).

Znaczenie polskiego Gimnazjum w Gdańsku uwydatnimy najlepiej, jeżeli przedstawimy pobudki, które przyczyniły się do jego powstania.

Otóż polskość w Gdańsku była tak zagrożona, że jeszcze 20 lat systemu pruskiego, a byłaby znikła zupełnie. Dochodzenia ze strony władz, czy urzędnik nie jest Polakiem, czy nie posługuje się w domu polską mową, bojkot polskich kupców i rzemieślników ze strony Niemców zmuszały do ukrywania się z polskością. Atoli brak zupełny polskich szkół średnich i powszechnych był największą klęską. Bo skąd miały dzieci czerpać swą dumę narodową i miłość do ojczyzny, jeśli nie znały historji i kultury swego narodu? Trzeba i to wziąć pod uwagę, że polski lud tutejszy, to właśnie warstwa robotnicza i rzemieślnicza, która nie mogła pozwolić sobie na prywatne, a więc kosztowne wykształcenie dzieci w duchu polskim. To też na każdym kroku spotykało się wypadki, że polscy synowie wstydzili się ojczystej mowy i przekonań narodowych swych rodziców i stawali się regenatami. Na 365 tysięcy mieszkańców W. M. tylko 30 tysięcy pozostało Polakami.

Również groźnym był brak polskiej inteligencji miejscowej, znającej duszę tutejszego ludu, a więc jego przywódców duchowych. Szykanowanie polskich dzieci w szkołach średnich sprawiało, że polską inteligencję gdańską zawsze na palcach policzyć było można.

To też ze zrozumiałym zapałem rzucili się Polacy w Gdańsku po traktacie wersalskim, korzystając ze szczupłych praw traktatu, do usunięcia zła. Powstał Wydział Szkolny przy Gminie Polskiej w Gdańsku, a później Macierz Szkolna. Pierwszy zakładał i opiekował się polskiemi szkołami powszechnemi i ochronkami, druga założyła i utrzymuje polskie Gimnazjum w Gdańsku. Gimnazjum odrazu zaczęło się rozwijać nadspodziewanie świetnie. Zadaniem i ambitnym celem Macierzy Szkolnej i grona profesorskiego jest, aby zakład pod względem doskonałości w niczem nie ustępował miejscowym gimnazjom niemieckim, by jego braków nie wykorzystywali Niemcy do odciągania z niego uczniów. Obecnie cieszy się on niesłychaną frekwencją. W nowym, trzeciem z rzędu roku szkolnym, rozpoczętym z końcem kwietnia liczy już 7 klas w 11 oddziałach i przeszło 350 uczniów, z czego ¾ przypada na dzieci obywateli gdańskich, reszta na dzieci obywateli polskich, głównie synów polskich urzędników, pracujących w Gdańsku.

Wychowują się uczniowie razem w jednym duchu do wspólnej i zgodnej pracy dla idei polskiej w Gdańsku. Między nimi nie będzie już żadnych uprzedzeń, ani różnic dzielnicowych.

Niestety gimnazjum jest skazanem na utrzymywanie się z ofiar społecznych, a już w roku ubiegłym ofiary z Polski, nękanej kryzysem walutowym, przestały napływać, prócz drobnych składek dzieci szkolnych. Tymczasem z rozrostem zakładu wydatki powiększają się. Zarząd Macierzy zmuszony został nałożyć na uczniów wysokie czesne, wynoszące 18 guldenów gd. miesięcznie od ucznia. Jednak okazało się, że zaledwie jedna trzecia część uczniów mogła tak wysokie czesne płacić. Innym trzeba było z powodu ubóstwa opłaty znacznie obniżyć lub zwolnić ich od płacenia zupełnie, skutkiem czego pozostałe dwie trzecie uczniów płacą przeciętnie tylko po 6 guldenów miesięcznie. Uzyskane tą drogą dochody wystarczyły na pokrycie wydatków rzeczowych, jak utrzymanie porządku, światło, opał i częściowo personalnych, jak godziny nadliczbowe i dodatek zagraniczny profesorów. Natomiast na pokrycie większych, perjodycznie się powtarzających wydatków, funduszów zawsze brak.

Na początek nowego roku szkolnego okazało się koniecznem odnowienie kurytarza i kilku sal dla nowych klas, zakupienie kilkunastu ławek i kilku katedr, oprawa książek z bibljoteki uczniowskiej, zaopatrzenie w podręczniki naukowe podręcznej bibljoteki profesorskiej, zakupienie przyrządów fizycznych i przyborów naukowych, niezbędnych do prowadzenia wykładów w wyższych klasach.

Ze skromnych oszczędności i dzięki pracy Towarzystwa Opieki Kulturalnej i A. Mickiewicza w Warszawie zdołała Macierz pokryć część zapotrzebowania, jak restauracja sal, zakupienie katedr i ławek, lecz znalazła się w przykrem położeniu, bo nietylko nie ma czem zaspokoić reszty wymienionych potrzeb, lecz także nie może, bo nie ma czem, wypłacić w należytym czasie dodatków profesorskich za maj, których suma powiększyła się z powodu rozrostu zakładu.

Zwracamy się przeto z gorącym apelem do całego społeczeństwa polskiego, do wszystkich zarządów powiatowych, miast i gmin, wszelkich organizacji państwowych, przemysłowych i społecznych, do wszelkich osób prywatnych, którym uratowanie Gdańska dla idei polskiej leży na sercu, składajcie datki na polskie Gimnazjum w Gdańsku do Poczt. Kasy Oszczędności w Warszawie na nr. 170040 (konta Macierzy Szkolnej w Gdańsku) i zapisujcie się na członków Macierzy ze stałą roczną wkładką (wynosi ona najmniej 12 złp. rocznie). Tylko większy fundusz, uzyskany przez hojną ofiarność i stałe dochody od członków Macierzy uchronić mogą Gimnazjum od powtarzania się materjalnych kłopotów, które ujemnie mogą się odbić na rozwoju zakładu.

Gdańsk, dnia 1 maja 1924.

Zarząd Macierzy Szkolnej w Gańdsku
(Petershagen, Am weissen Turm),
(—) Dr. Kubacz, prezes.

Obszerniejsze uwagi odkładamy do jutra, raz jeszcze zachęcamy, by jaknajliczniejszym udziałem podziękować paniom organizatorkom za ich inicjatywę i pokaz.

—V* **Komitet Wystawy** podaje do wiadomości Władz szkolnych, że we wtorek dnia 13. 5. i 14. 5. w środę br. od godz. 2-ej do 5-ej może zwiedzić Wystawę drobnego przemysłu młodzież szkolna — pod baczną opieką nauczycieli — jednorazowo po dwie klasy. We wtorek uczniowie średnich szkół — we środę — powszczechnych szkół.

Wstęp po 200 tysięcy marek.

Za kom. Wystawowy (—) **J. Szmidtowa.**

—*V **O wyszynk alkoholu w sobotę i niedzielę.** Znów mamy do zanotowania fakt burdy (tym razem w Sarniaku) na tle nie dozwolonego wyszynku alkoholu.

Nie wchodząc w szczegóły tej awantury, w której patrol wojskowa aresztowała nocnych żołnierzy wszczynających burdę z policją, żądać musimy, by władze nasze energicznemi karami pouczyły pp. restauratorów, że przepisy prawne w Polsce służą na to, by je szanowano.

—** **Święto Ułanów w Grudziądzu.** Dnia 11 bm. święto pułkowe naszych 18. Ułanów rozpoczęło się mszą polową na placu ćwiczeń w Tarpnie. Mszę św. celebrował kapelan wojskowy, który po wygłoszeniu kazania podkreślił znaczenie chwili dziejowej dla pułku i w serdecznych słowach przemówił do żołnierzy, by podtrzymywali tradycję pełną chwały pułku ku chwale Ojczyzny. Po nabożeństwie nastąpiła defilada pułku przed generalicją z dowódcą DOK. gen. Hubischtą na czele.

Popołudniowe zawody konne na forcie Mestwina zgromadziły liczne rzesze. Popisy oficerów i podoficerów wzbudziły zachwyty u każdego b. kawalerzysty.

Wieczorem bal w salach Królewskiego Dworu zakończył uroczystość pułkową.

Wynik zawodów konnych podczas święta ułanów przedstawia się następująco:

W jeździe regulaminowej zespołu otrzymał 1. nagrodę szwadron karab. maszynowych. — **Military** (zawody konne wojskowe) 1. por. Kawecki, 2) ppor. Szeluga Wacł., 3. por. Dąbrowski Józef. — **Jazda przez przeszkody:** 1. por. Emich, 2 por. Dobiecki, 3. por. Kłopotowski. — Steeplechase 1. por. Kawecki, 2. por. Dąbrowski.

Zawody rąbania i kłucia: 1. plut. Lewandowski, 2. plut. Rochanowski, 3. plut. Malinowski. — **Bieg myśliwski dla podoficerów:** 1. plut. Gars, 2. plut Ubowski, 3. wachmistrz sztab. Puc.

—** **Z naszego lotnictwa.** Lotnicy nasi grudziądzcy notują w ostatnich dniach szereg nieszczęśliwych wypadków, które ilustrują mozolną, pełną poświęcenia w służbie ojczyzny i wyszkol. dla dobra obyw. pracy naszych dzielnych obrońców. Oto ulegli nieszczęśliwym wypadkom dnia 5 bm. kapral uczeń pilot Kołodziejczak. Potłukł się ciężko, spadając z samolotem. Dnia 6 bm. na lotnisku w Grudziądzu wskutek defektu motorowego spadł porucznik uczeń pilot Gawroński. Samolot uległ zupełnemu zniszczeniu. Prawie cudem ocalał por. Gawroński. Życiu jego, jak się dowiadujemy, nie zagraża niebezpieczeństwo. — Dnia 10 bm. znowu pokaleczył się, uderzając głową o kabinę, także wskutek nieszczęśliwego wypadku z samolotem plutonowy uczeń pilot Molik. — Z powodu straty koła przy motorze nieszczęśliwemu wypadkowi uległ tego samego dnia porucznik uczeń pilot Weyman. Okaleczył się poważnie.

Wyrażając dzielnym szermierzom opanowania obłoków nasze współ czucie i życząc im rychłego powrotu do zdrowia, notujemy te wypadki z gorącym apelem do całego społeczeństwa, by z swej strony przyczyniło się z żywem zainteresowaniem L, O. P. P. i czynną, ofiarną opieką otoczyło zabiegi Ligi Obrony Powietrznej,

—** **Zaproszenie.** Szan. Obywatelstwo tak miasta Grudziądza jako i okolicy uprzejmie zapraszamy na zebranie w sprawie boiska i zlotu Dzielnicowego, które odbędzie sie w sobotę dnia 14 maja wieczorem o godz. 8-ej w sali Rady Miejskiej (Ratusz I).

Kto - Szanownych P. P. zaproszenia nie odebrał, niechaj mu niniejsze zaproszenie wystarczy.

—** **Wycieczki nauczycielstwa do Wilna.** Jak się dowiadujemy z pierwszego, dobrze poinformowanego źródła organizuje poseł Nowicki z ramienia „Stowarzyszenia Chr. Nar. Nauczycielstwa" czwartą z rzędu wycieczkę krajoznawczą dla nauczycielstwa pomorskiego i to na północne kresy wschodnie. Wycieczka wyruszy w czasie ferji letnich z Grudziądza przez Warszawę do Białegostoku, dalej do Grodna, a przedewszystkiem do grodu Giedymina, do Wilna.

Jak nas informują, wre praca przygotowawcza w całej pełni. W Wilnie organizuje należyte przyjęcie drogich gości z Pomorza tamtejszy Zarząd okręgowy „Stowarzyszenia Chrz. Nar. Nauczycielstwa". Kierownictwo po Wilnie i uroczych okolicach spoczywać będzie w rękach dziekana Wydziału Sztuk Pięknych przy Uniwersytecie Stefana Batorego znanego profesora Ferdynanda Ruszczyca oraz prof. dr. Pigonia.

Niebawem ukażą się oficjalne komunikaty, wysłane przez organizatora wycieczki, posła Nowickiego, do prasy pomorskiej i do poszczególnych kół nauczycielskich i inspektoratów

Radosna wiadomość o nowej wycieczce z kresów zachodnich na północne rubieże wschodnie Rzeczypospolitej odbije się żywem echem w kołach nauczycielskich, które — jesteśmy przekonani — skorzystają z tej sposobności i to w całej pełni.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Wtorek Serwacego. Wschód słońca 4.10 zachód 7.43. Wschód księżyca 12,36, zachód 1.54.

—** **Bibljoteka i Czytelnia T. C. L.** codziennie z wyjątkiem niedzieli otwarta od godz. 5—7, dla dzieci w środy i soboty od 4—5.

—** **Muzeum** otwarte w środy i soboty od godz. 12—2, w niedziele i święta od 11—2.

—** **Pan Ludwik Łydko** przestał być z dniem dzisiejszym naszym współpracownikiem.

—** **Teatr Miejski.** Dziś w poniedziałek przedstawienia niema.

We wtorek wieczorem o godz. 8-ej po raz ostatni „WESELE ARLETTY" (Górą serce). Ceny do połowy zniżone.

W środę wieczór o godz. 7-ej przedstawienie dla wojska. „KORDJAN" J. Słowackiego. Ze względu na liczne zgłoszenia, upraszamy formacje wojskowe o zgłoszenie do kancelarji (Tivoli) celem zamówienia biletów.

Premjera „KRAKOWIAKÓW I GÓRALI" odłożona została z powodu choroby p. Kopczyńskiego do soboty. Bilety zakupione zachowują wartość.

Wątpić nie należy, że społeczeństwo zapełni widownię w sobotę. Próby ensemblowe, chóru jak i orkiestry przygotowują pp. Frank i dr. Bóbr. Przed przedstawieniem wygłosi znany profesor tutejszy prelekcje o typach ludowych w Polsce

Bilety do nabycia w kancelarji teatru oraz w „Wielkopolance" u p. Kowalczyka.

—** **Wystawa przemysłu drobnego w Grudziądzu** otwartą została ubiegłej soboty staraniem tutejszego oddziału Narodowej Organizacji Kobiet.

O ie wiemy potrwa ona do 15 bm. włącznie. Wobec krótkości jej trwania, zachęcamy wszystkich, by bezwzględnie ją zwiedzili i przekonali się nietylko, ile kilnych zabiegów i starań włożyły inicjatorki i organizatorki w dzieło swe, ale ile pięknej, artystycznej i rodzimej kryje się w mieście naszem pracy, która ziała jak objawienie, skoro zoczy się ich szereg, tak pięknie i harmonijnie ugrupowanych, a popisem ogrodnictwa miejskiego umajonych.

MAKSYMILJAN KAHAN.

Co należy wiedzieć o żegludze powietrznej.

(Dokończenie.)

W zależności od ilości płatów istnieję podział na jedno, dwu, trzy i wielopłaty.

Płat jest to sztywna konstrukcja kratowa, pokryta lakierowanem płótnem. W czasach ostatnich buduje się również płaty całkowite metalowe, pokryte blachą. Wymiar od lewego końca do prawego nazywamy rozpiętością, a prostopadły do poprzedniego w planie — szerokością lub głębokością. Stosunek dwu tych wymiarów, odgrywający rolę w obliczeniach nazywamy wydłużeniem. Podłużne belki płata nazywamy dźwigarami, poprzeczne — żebrami. W celu nadania całej konstrukcji sztywności, ściągamy pręty ukośnemi drutami zwanemi ścięgnami. Ażeby módz regulować naprężenie ścięgien, opatrujemy je w ściągacze będące niczem innem, jak rzymską śrubą, złożoną z nakrętki oraz dwóch śrub wchodzących w nią z przeciwnych stron i obracających się tak, ażeby się jednocześnie zbliżały, albo oddalały.

Przednia krawędź płata, nazywa się krawędzią prującą — nazwa ta pochodzi stąd, że pruje oną jakoby powietrze. W dwupłatach lub też wielopłatach, płaty są rozpięte zapomocą stojaków i ściągane ścięgami. Zespół takich płatów nazywamy komorą główną w odróżnieniu od ogonowej, służącej za statecznik do utrzymywania stateczności czyli równowagi).

Przekrój płata płaszczyzną prostopadłą do dźwigarów nazywamy profilem lub kształtem.

Stojaki,, na których opierają się płaty w wielopłatach wstawiane są w tak zwane buty, czyli okucia metalowe, przymocowane do dźwigarów i uniemożliwiające ich zsuwanie się,

Kadłub jest to szkielet usztywniający całości konstrukcji i umożliwiający połączenie oddzielnych części oraz zaopatrzony w pomieszczęnie dla lotników, zbiorników, silnika, przyrządów pomocniczych itp.

Istnieją dwa rodzaje kadłubów — kadłub zamknięty, oraz kadłub w formie nieokrytej kratownicy. Obecnie pierwszy typ jest stosowany prawie wyłącznie.

Podwozie jest tą częścią aparatu lotniczego, który pozwala mu na ruch po ziemi, albo wodzie, a także po śniegu, jak również umożliwia wznoszenię się i lądowanie. Składa się ono z odpowiednio powiązanych prętów, poza tem posiada kółka do toczenia się po ziemi, płazy (narty) dla ślizgania się po śniegu lub pływaki dla unoszenia na wodzie. Aparat zaopatrzony w takie pływaki, nazywamy wodnopłatowcem. Te ostatnie dzielą się na łódkowe, tj. takie, w których kadłub zbudowany jest w kształcie łodzi przeznaczonej do pływania, lub pływakowe, tj. płatowce, zbliżone do lądowych, zaopatrzone zamiast kół w pływaki. Podwozie powinno być o ile możności elastyczne, do czego przyczyniają się w znacznym stopniu sprężynowania (resory) metalowe lub gumowe, oraz zderzaki — osłabiaczę pneumatyczne (amortyzatory).

Napęd stanowi silnik wraz ze śmigłem, czyli śrubą powietrzną, służącą do nadawania płatowcowi prędkości. Śmigła bywają dwu- trój- lub cztero śmigłowe, w zależności od ilości śmig (ramion) i umieszczane są przed albo za płaszczyznami nośnemi. W pierwszym wypadku zwą się one ciągnacemi, w drugim — pchającemi. Śmigło połączone jest z silnikiem zapomocą odpowiednich przenośni.

Stery są to płaty dodatkowe, służące do kierowania płatowcem w płaszczyźnie poziomej i pionowej, nazywane odpowiednio sterami wysokości lub kierunkowymi. Do poruszania sterów służą dźwignie kierownicze, umieszczone przed siedzeniem pilota i połączone ze sterami za pomocą linek metalowych.

Dodatkowemi urządzeniami stabilizacyjnemi w kierunku poprzecznym są tak zwane lotki, przez których naginanie, współdziałając z ruchem steru kierunkowego uzyskujemy zawrot. Lotki są to małe ruchome zakończenia płatów.

Silniki lotnicze są wyłącznie typu — silników spalinowych, których działanie polega na rozprężaniu się spalin, otrzymywanych przy spaleniu w cylindrze mieszanki (materjału palnego benzyny, benzolu itp. wraz z niezbędną ilością powietrza).

Wskutek spalania się mieszanki, temperatura ścianek cylindra podnosi się w znacznym stopniu, należy więc stosować chłodzenie wodne, lub powietrzne.

Na tem zakończę ogólny, encyklopedyczny opis, który ma na celu wprowadzenie jednolitego słownictwa lotniczego, i zaznajomienie ogółu z najważniejszemi pojęciami z żeglugi powietrznej.

—** **Egzaminy dojrzałości w gimnazjach.** Ustne egzaminy dojrzałości na terenie okręgu szkolnego pomorskiego w terminię wiosennym roku szkolnego 1923-24 rozpoczną się w następujących terminach:

W gimnazjum męskiem w Toruniu dnia 2 czerwca, w gimnazjum klasycznem w Grudziądzu dnią 4 czerwca, w gimnazjum matematyczno - przyrodniczem w Grudziądzu dnia 6 czerwca, w gimnazjum w Chojnicach, Wąbrzeźnie i męskiem gimnazjum żeńsklem w Toruniu dnia 13 czerwca, w gimnazjach w Wejherowie i Starogardzie dnia 16 czerwca, w gimnązjum w Brodnicy dnia 17 czerwca, w gimnazjum męskiem w Tczewie dnia 18 czerwca, w gimnazjum w Kościerzynie, w gimnazjum męskiem w Chełmnie i w filji niemieckiej państwowego gimnazjum w Toruniu dnia 20 czerwca, w gimnazjum żeńskiem w Chełmnie dnia 23 czerwca i w gimnazjum w Chełmży dnia 25 czerwca.

Egzaminy piśmienne rozpoczną się o dwa tygodnie wcześniej przed ustnemi.

—** **Komitet organizacyjny Podoficerów Rezerwy** donosi nam, żę zebranie organizacyjne Koła Podoficerów Rezerwy odbędzie się w sobotę dnia 17 maja br. w lokalu w Grudziądzkim Dworze ul. Szewska nr. 20.

Na tą zebranie zaproszeni są delęgaci Związku Podofic. Rezerwy Z. Z. R. P. z Poznania i dlatego polecą się wszystkim podoficerom rezerwy, bez względu na stan, uczestniczyć w tym zebraniu, ponieważ jest to tego rodzaju pierwsze zebranie tu w Grudziądzu po oswobodzeniu naszego polskiego Pomorza.

Podoficerowie rezerwy powinni być dumni, że doczekali się tej chwili, z którą podoficer rezerwy w Grudziądzu wstępuje na drogę organizacji, działając z naszem społeczeństwem dla dobra naszej ojczyzny.

Podoficerowi stanu rezerwy zorganizowanemu nadaje się tu najlepsza sposobność służenia Ojczyźnie i Społeczeństwu w swoim gronie podoficerskim i dlątego powinien każdy podoficer rezerwy przybyć na zebranie organizacyjne w sobotę dnia 17 maja do Grudziądzkięgo Dworu.

W Grudziądzu jest dość wielka liczba podoficerów rezerwy i ze tego powodu przypuszczać należy iż Koło Podoficerów Rezerwy w Grudziądzu będzie liczne.

Na zebranie organizacyjne w sobotę 17 maja br. powinien każdy podoficer rezerwy zabrać z sobą wykaz osobisty i książeczkę wojskową lub inne dowody, z których wynika tożsamość osoby **i że jest podoficerem rezerwy.**

Kandydatów na członków z miasta Grudziądza i okolicy przyjmuje jeszcze p. Marciniak ul. Solna 13, aż do soboty.

Następne posiedzenie komitetu organizacyjnego odbędzie się w wtorek dnia 13 maja o godzinie 8 wieczorem w restauracji Hotelu Warszawskiego, na które się członków Komitetu Organizacyjnego Podoficerów Rezerwy uprzejmie zaprasza.

—** **Fałszywe banknoty 10 000 000 markowe.** W obiegu w ostatnich dniach pojawiły się bilety 10 000 000 markowe, pochodzące z makulatury skradzionej w Państwowych Zakładach Graficznych. Ponieważ makulatura ta nie była numerowaną, fałszerze zaopatrują banknoty numeracją, wykonaną ręcznie lub zapomocą numeratora automatycznego, czy stempla kauczukowego. Cyfry numeracji zarówno kształtem jak i kolorem zasadniczo różnią się od numeracji na banknotach autentycznych: numerację dorobiono kolorem ciemnoszarym, lub brudno-zielonym, względnie brudno-granatowym podczas gdy numeracja na banknotach autentycznych jest koloru niebieskiego. Bilety tego rodzaju należy uważać za fałszywe.

—** **Na mocy uchwały Wojewódzkiej Rady Administracyjnej** ustalono jarmarki w gminie Swornegacie, stacja kolejowa Męcikuł i Brusy. Pierwszy jarmark na bydło, konie i kramne odbędzie się we wtorek dnia 20 maja br.

Ruch towarzystw.

—(rt) **Roczne walne zebranie „Koła Polek“** odbędzie się w poniedziałek dnia 19 bm. o godz. 7½ wiecz. w szkole im. Jachowicza przy ul. Klasztornej. 110. ZARZĄD.

—(rt) **Zebranie Towarzystwa Rzemieślników Samodzielnych** w Grudziądzu (dawniej Przemysłowców) odbędzie się w wtorek dnia 13 maja br. o godz. 7½ wieczorem w hotelu Kellasa na wielkiej sali. Na porządku dziennym sprawa Bazaru, Wystawy oraz przybycie p. Prezydenta Wojciechowskiego.

O liczny udział wszystkich członków uprasza 111
ZARZĄD.

—(rt) **Wydział Panien przy Czytelni dla Kobiet.** Dziś dnia 12 bm. o godz. 7½ wieczorem odbędzie się w sali fizykalnej gimnazjum żeńskiego nadzwyczajne Walne Zebranie. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy. — Udział wszystkich członkiń nieodzowny. 11
ZARZĄD.

Z Pomorza.

—** **WIEWIÓRKI. (Obchód święta narodowego).** Obchód 3 Maja udał się znakomicie. W sobotę rano o godz. 8½ ruszył pochód: na czele jeźdźcy, potem dzieci szkolne pod przewodnictwem swych nauczycieli, muzyka i karne kadry Tow. P. W. by śpieszyć na uroczyste nabożeństwo do parafjalnego kościoła w Błędowie. Po odśpiewaniu uroczystego Te Deum, ruszył pochód zwiększony przez szkoły i towarzystwa parafji Błędowskiej na plac gminny, gdzie deklamacje i przemowy podniosły uroczysty nastrój święta narodowego. Po okrzyku na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej odegrała kapela hymn narodowy i pochód rozwiązano. Po pochodzie korzystała rozbawiona dziatwa z specjalnego przedstawienia dla dzieci, dawanego przez amatorów Tow. P. i W. Po południu przeszkodził deszcz programowemu przeprowadzeniu obchodu. Zato stawili się wieczorem liczni goście na amatorskie przedstawienie połączone z zabawą ludową, która odbyła się na sali p. Bukowskiego w Błędowie.

Wiewiórki przybrały na dzień ten tak wielki, szatę odświętną, inicjatorom należy się podzięka. **Uczestnik.**

—** **CHOJNICE. (Proces prasowy).** W ub. piątek toczył się proces przeciw red. Kowalskiemu, wytoczony przez p. Gostyńskiego, dyrektora szkoły rolniczej o obrazę jego i Małopolan. P. K. został uwolniony, a koszta ponosi oskarżyciel.

—** **Za pobieranie łapówek.** Zasądzony został na 1½ roku więzienia b. przodownik policji Cegłowski. C. wiedząc, że dwie żydówki wręczyły suta łapówkę dwom urzędnikom, zdał swym zwierzchnikom raport, lecz informował swego przełożonego błędnie i bawił się w towarzystwie owych cór Izraela w jednym z tutejszych hoteli. Drudzy funkcjonarjusze donieśli o tem władzy i złożyli wręczoną im przez Żydówki łapówkę, wskutek czego zarządzono odpowiednie dochodzenia. Oskarżyciel, p. prokurator dr. Burek słusznie wywodził w swem przemówieniu, że tego rodzaju warcholstwa winny być jak najsurowiej karane, gdyż sieją one zgniliznę wśród rzetelnych i sumiennych pracowników państwowych a szczególnie policji państw., na której cała publiczność winna się wzorować.

Z całej Polski.

—** **LWÓW. (Pogrzeb księgarza Altenberga).** dzisiaj 11. 5. odbył się tutaj pogrzeb znanego wydawcy i księgarza Alfreda Altenberga. W pogrzebie wziął udział bardzo liczny zastęp publiczności ze wszystkich sfer kulturalnych Lwowa. Z Warszawy przybyła delegacja związku księgarzy w osobach p. Gustawa Wolffa i p. Ludwika Fiszera. Nad grobem przemawiał m. i. dyrektor bibljoteki Ossolineum p. dr. Biernacki, który w swojem przemówieniu podkreślił duże zasługi kulturalne śp. Altenberga, jako wydawcy, imieniem przedstawicieli warszawskich przemawiał p. Gustaw Wolff, imieniem kolegów księgarzy żegnał zmarłego p. Kazimierz Gubryn wśrz imieniem artystów przemawiał artysta - rzeźbiarz p. Zygmunt Kuczyński, imieniem literatów p. Stanisław Wasylewski.

Z całego świata.

—** **Wielki meteor.** Eilwesse, 10. 5. (PAT-PR). W bawarskim górnym Palatynacie spadł wśród silnych zjawisk świetlnych meteor, ważący przeszło 6 funtów.

— **Wesoły król.** Londyn, (A. W.). Przed tygodniem na przyjęciu u króla Sjamu wydarzył sie wypadek, który sprowadził kłopotliwe następstwa dla ciała dyplomatycznego akredytowanego w Sjamie. Król poślubił niedawno księżniczkę, dla której wybudował pałac, który nazwał „ogrodem miłości“. Na uroczystość otwarcia tego pałacu napisał król cykl poezji, który odczytał zgromadzonym gościom. (Król Sjamu jest, jak wiadomo, najwybitniejszym lirykiem Sjamu), następnie sekretarz królewski wobec zgromadzonych dyplomatów odczytał angielski przekład tych poezji. Okazało się, że poemat królewski zawierał szereg intymnych szczegółów, opisujących pożycie króla z królową. Wobec tego żony niektórych posłów widziały się zmuszone opuścić salę przyjęć. Król wyraził swe niezadowolenie z tego powodu.

REKLAMA.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

'**CENY ZBOŻA.** Z powodu informacji pism, iż ostatnia zwyżka cen zboża na giełdzie warszawskiej i poznańskiej wywołana jest wiadomościami o ulgach wywozowych dla suchego zboża, wyjaśnić należy, iż są to bezpodstawne, szerzone najwidoczniej przez spekulantów pogłoski. O jakichkolwiek bądź ulgach wywozowych dla zboża niema mowy, wyśrubowanie więc ceny zboża uważać należy za zupełnie nieusprawiedliwione.

— **O SPRAWNOŚĆ APARATU PODATKOWEGO.** Ministerstwo Skarbu zorganizowało specjalną inspekcję, mającą czuwać nad sprawnością aparatu podatkowego, jak najintensywniejszą akcją wymiaru i poboru podatków, a zarazem nad ścisłem przestrzeganiem przez administrację skarbową zasady legalności w działaniu. Inspekcja ministerjalna nie będzie wkraczała w czynności policyjne, podana przeto przez niektóre pisma wiadomość o organizacji „Policji Skarbowej“ nie odpowiada rzeczywistości.

— **ZŁOTE BONY SKARBOWE.** 6 proc. bony skarbowe wykupione zostaną przez Skarb Państwa stosownie do uchwalonej przez ciała prawodawcze ustawy w dn. 15 grudnia r. ub. podług kursu franka szwajcarskiego.

Częściowa wymiana bonów złotowych, uskuteczniana dotychczaś przez oddziały P. K. O. dokonywana jest w dalszym ciągu przez Centralę i Oddziały Polskiej Kasy Oszczędności — jednorazowo do 100 złotych. Wymiana odbywa się na podstawie dziennego kursu franka szwajcarskiego.

Giełda pieniężna.

Warszawa, dnia 12 5.
10-ta godzina przedpołudniem.

Dolary Stanów Zjedn	5.15--5,16	złp.
Floreny holenderskie	192 65	„
Franki belgijskie	25,10	„
Franki francuskie	30,07	„
Franki szwajcarskie	91,60	„
Funty angielskie	22,55	„
Korony austryjackie		„
Korony czeskie		„
Liry włoskie	22,85	„
Korony norwejskie		„
Korony duńskie		„
Korony szwedzkie		„
Dolary kanadyjskie	4.90	„
Bon złoty		„
Miljonówka		„
Pożyczka dolarowa		„
Pożyczka złota		„

Gdańsk, dnia 12 5.

Dolar	5.69
Złoty polski	110.50
Przekazy na Warszawę	

Poznańskie Notowania Zbożowe

z dnia 10 5. 1924.
Ceny w złotych loco Poznań za 100 kg. w ładunkach wagonowych.

Żyto 100 kg.	11.60—12.60
Pszenica	19 50—21.50
Jęczmień zwyczajny	—12.00
Jęczmień browarowy	14.50—15.50
Owies	11.40—12.40
Mąka żytnia	17.50—20.50
Mąka pszenna	84.00—36.00
Ospa żytnia	— 8.25
Ospa pszenna	— 8.75
Żemniaki jadalne	4.50— 5.00
Ziemniaki fabryczne	3.00— 3.50
Peluszka	8.25— 9.25
Wyka	8.00— 8.75
Groch polny	11.10—14.45
Groch Wiktorja	27.75—33.25
Seradela	6.75— 7.35
Słoma luźna	
Słoma prasowana	
Siano luźne	
Siano prasowane	

Poznańskie ceny na bydło z 9. 5. 24.

100 żyw. kg. wagi	Cena 7. 5.	Cena 9. 5
Bydło rog. I kl.	88.00—89.00	88.00—86 00
„ „ II kl.	72.00—74.00	72.00—74.00
„ „ III kl.	50.00—55.00	50.00—55 00
Cielęta I kl.	65.00—66.00	65.00—66,00
„ II kl.	58.00—60,00	58 00—60,00
„ III kl.	46.00—50.00	46.00—50.00
Swinie I kl.	92,00—	92 00—
„ II kl.	85 00—	85,00—
„ III kl.	78.00—	78,00—
Owce I kl.	61.00—	57,00—
„ II kl.	50.00—52,00	—
„ III. kl.	—	—
Prosięta za parę 6—8 tyg.	—	12,00—18,00
Prosięta za parę 9 tyg.	—	15.00—

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny Ludwik Łydko

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.
Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy nadsekretarz miejski [illegible] w Grudziądzu.

Obwieszczenie.

Miejskie Preliminarze na rok gospodarczy 1924 zostały przez Korporacje Miejskie uchwalone i są wyłożone do przejrzenia w Ratuszu II, ulica Mickiewicza nr. 10, pokój 24, od godziny 10—12 w południe na przeciąg dni 14 od dnia ogłoszenia. [169

Grudziądz, dnia 10 maja 1924 r.

Prezydent miasta
w z. Krobski.

Do naszego rejestru Spółdzielni „Konsum Urzędników i funkcjonarjuszy Polskich" w Nowem (Spółdz. z ogr. odp. — R. Sp. 18 —) zapisano dziś, że dotychczasowy zarząd, składający się z pp. Lecha Stanisława, przewodniczącego, Bartkowiaka Stanisława, skarbnika. Rożańskiego Franciszka, sekretarza, wszyscy z Nowego, ustąpił, a w jego miejsce wybrano:

a) Kulę Józefa, przewodniczącego zarządu,
b) Zawackiego Teodora, skarbnikiem,
c) Kupickiego Feliksa, sklepowym i
d) Wyczyńskiego Leona, sekretarzem, wszystkich z Nowego.

Nowe, dnia 29 kwietnia 1924 r. [172

Sąd Powiatowy.

Licytacyjna sprzedaż koni i źrebiąt wojskowych.

Kom. Uzup. Koni nr. 22 Grudziądz sprzedaje drogą publicznej licytacji większą ilość koni typu artyleryjskiego i źrebiąt wojskowych w niżej podanych miejscowościach:

1. **Dnia 27 maja 1924 r. o godz. 9 w Chełmnie** na rynku obok Magistratu.
2. **Dnia 5 czerwca 1924 r. o g. 9 w Grudziądzu** na placu ćwiczeń przy koszarach gen. Hallera, ulica Lipowa 14/22.

Prawo uczestnictwa w licytacji posiadają wszyscy, za wyjątkiem zawodowych pośredników w handlu koni. [178

Komendant U. K. nr. 22.
(—) Karkosiek, ppłk.

Wielka licytacja

odbędzie się **dnia 28 Maja na Plebance w Polskiem Brzoziu powiat Brodnica** z powodu zejścia dzierżawy sprzedaje się **żywy i martwy inwentarz** oraz sprzęty w zakres rolnictwa wchodzące jakoteż **parową młócarnię i dom mieszkalny do rozebrania i inny dom wraz z ogrodem i 2 morgi w miejscu** [10206

Pańcierzyński, Polskie Brzozie.

Kupujemy do **natychmiastowej dostawy** wszelkie gatunki [177

ziemniaków jadalnych.

Odbiór na stacji załadowania.
Zapłata przez nasze banki **w Gdańsku, Grudziądzu i Bydgoszczy**

Bigalke & Gerth G. m. b. H.
GDAŃSK, Neugarten 22.
Telefon 6726. Adres telegr. Bigerland.

Szmaty przeprane do czyszczenia maszyn **kupuje w mniejszych i większych** ilościach **Drukarnia Pomorska**

Przy każdej uroczystości

powinien się znajdować znakom ty
tytuń
Machorka żołnierska
Warta, **Jobil** — tytunie fajkowe
I. B., **Nestos**, **Mogul**, **Triumf** — tytunie papierosowe
z krajalni
Józefa Bilskiego
w Poznaniu. [171

Zostałem mianowany
NOTARJUSZEM
Nowe, dnia 9 maja 1924 r.
Dr. Jezierski
175 adwokat i notarjusz

Licytacja sądowa!

W środę, dnia 14 maja o godz. 11 przed połudn. sprzedawać będę na podwórzu Tuszewska Grobla nr. 16 za natychmiastową zapłatą: [181

klubowy garnitur, 3 lampy, garnitur koszykowy, ubrania, bieliznę, palta, złoty zegarek, pierścionki, branzoletki, szafę, łóżko, stolik okrągły, stolik do palenia i przeróżne rzeczy

Baranowski,
komorn. sądowy.

Polecam z świeżego **transportu** po cenie bardzo korzystnej: [10228

wapno, cement

i wszelkie inne artykuły budowl.
Wł. Lutobarski, Grudziądz,
dawniej **Aleksander Jaegel**
Toruńska 15. Telefon 60.

Ucznia poszukuje 182] od zaraz **Hotel Centralny.**

Dom umundurowań

i wszelkich przyborów wojskowych
Fr. Zieliński, Toruń, Stary Rynek
Telefon 948 Telefon 948
nagrodz. złotym i srebrnym medalem

poleca w wielkiem wyborze **specjalnie pasy oficerskie od zwyczajnego do najlepszego gatunku, szable, rapcie żabki do szabli** jako też **i czapki wojskowe, urzędowe, szkolne i sportowe własnej fabrykacji.** [176

Sprzedaż hurtowa i detaliczna.

Dekarz
potrzebny
do pokrycia 5.000 metrów dachu.
∴ Materjały już przygotowane ∴
Wilman, ul. Toruńska 6.
Telefon nr. 257. [10213

W d. 3 b., w okolicy ul. Strzeleckiej do Kwiatowej

zgubiono
srebrną papierośnicę

(starożytność), z 5 herbami szlach., wewnątrz wyryte nazwisko **Carl Gustav Wahren 1916.** Znalazca otrzyma sowitą nagrodę. Zwrócić na ulicę [10216
Toruńską nr. 6, II p.

BECZKI
od smoły, oleju i śledzi
kupują
Venzke i Duday
Fabryka tektury smołowcowej
GRUDZIĄDZ. (54) **Telefon 88.**

A. Straszkiewicz

pierwszorzędny magazyn materjałów na pościel, bieliznę i bieliznę stołową.

Wielki wybór **szwajcarskich haftów** do bielizny, **klockowych koronek**, wszelkich **przyborów hafciarskich** jak **jedwabi, nici** itd.

ul. Mickiewicza nr. 4. 124

TABELKA DO PRZELICZANIA ZŁOTYCH
NA MARKI POLSKIE
każdemu niezbędnie potrzebna.

Wielki kupiec i przemysłowiec, gdy obecnie kupować będzie wszystko za złote, z odnośnej tabelki szybko stwierdza ile miljonów mkp. suma wynosi, a prócz tego orjentuje się, czy odpowiednio do poprzednich cen zapłacił. — Taksamo rzemieślnik i najskromniejsza gospodyni szybko stwierdzają, ile miljonów mkp. muszą za tyle a tyle złotych zapłacić i zarazem przekonają się, czy przedtem też tyle za ten sam towar w markach polskich płacili lub otrzymali

Do nabycia **sztuka 200.000 mkp.**
w Drukarni Pomorskiej T. A. Grudziądz
Groblowa nr. 27—29.

Wydawnictwa niezbędne dla firm pracujących z południem b. Kongresówki i Kresami.

1. **„Książka adresowa przemysłu i handlu Województwa Kieleckiego** na r. 1923-24" **Cena 1 złp.**
2. **„Informator-kalendarz** (książka adresowa) m. **Lublina oraz Województw: Lubelskiego, Wołyńskiego i Poleskiego** na r. 1924". **Cena 2 złp.**
3. **„Spis abonentów telefonicznych w Okręgu Lubelskiej Dyrekcji Poczt i Telegrafów** na r. 1924". Województwa: Lubelskie, Wołyńskie oraz części: Kieleckiego (z okręgiem Radomia), Poleskiego i Warszawskiego (z okręgiem Piotrkowa). **Cena 3 złp.**

Wysyła za gotówkę lub za zaliczką pocztową:
Biuro „REKLAMA" w Lublinie, Kościuszki 8.
Konto P. K. O. Nr. 100080.

Sprzedaże

ROWER 10197
na sprzedaż. R. Hess, Mikiewicza 26, III.

CEBULĘ
tylko 20 złp. za centnar **sprzedaje** 164
Wł. Chojnacki, Małe Tarpno, Grudziądzka 58.

Oddaję hurtownie
większą ilość zdrowych, suchych 168
pieńków sosnowych
M. OHLER, KOŚCIERZYNA, ul. 3-go Maja 7.

WÓZ roboczy
2½ calowe obręcze, na 50 do 60 centn. 10217
sprzeda Nitschkowski, Świerkocin, powiat Grudziądz.

Wilk do sprzedania ulica Wiślana nr. 3. [10222

Garnitur pluszowy,
zielony, z obudowaniem **lustro, stół, krzesełka szafonierka** (orzech) i **dywan** za cenę tanią **900 złot.** do oddania. Informacja Chełmińska 70, p. na l.

Para
KONI
wałachy, 7 i 9 letnie, **do sprzedania.** Wiadomość: [174
Sp. Akc. „STRUG", telefon 159.

2 trzyletnie KONIE
1,50 wysokie, oraz **samojazd** na osiach patentowych do 10221 **sprzedania**
w Hotelu pod POCZTĄ.

Kupna

Kupię zaraz
GABINET męski, **JADALKĘ, ROWER** męski i damski, dobrze utrzymany, elegancki.
Także potrzebny
POKÓJ
umeblowany, dla dwóch osób, blisko Toruńskiej ul. Zgł z pod. ceny, pod nr. 10218 do Eskp. Gł. P.

Posady

Młody człowiek, mający chęć **wyuczyć się rolnictwa** poszukuje **posady** na dużym folwarku. Zgł. do Głosu Pomorskiego pod nr. 10224

Starszego, dzielnego pomocnika ogrodniczego
obeznanego także z hodowlą kwiatów, poszukuje od zaraz [137
M. Riedel, Grudziądz Nadgórna 29/30.

KRAWCOWA
poszukuje **zajęcia** wdomu lub poza domem albo też w interesie. Oferty pod nr. 10229 do Eksp. Głosu Pom.

Mieszkania

3 pok. mieszkanie
przy końcu ul. Lipowej zatrzymaniem na takowe, lub 4 pokojowe bliżej dworca. Ot. pod nr. 10212 do Głosu Pom.

Poszukuję od zaraz elegancko
umebl. POKOJU
Zgłoszenia do Głosu Pomorskiego nr. 10214.

Mieszkanie
3 pokoje i kuchnia odstąpię zaraz. Zgłoszenia do Gł. Pom. 10226.

Pokój umebl.
do wynajęcia Tuszewska Grobla 16, w podw. III p. na lewo.

2 pokoje 10223
z używaniem kuchni od 15 maja do wynajęcia Lipowa 41, I ptr. pr.

Zguby

ZGUBIŁEM
papiery wojskowe na nazwisko Szymon Pełkowski. Proszę o zwrot takowych Rzeżalniana 24 (10176

Zaginęła KSIĄŻECZKA
wojskowa na nazwisko **Józef Łakomiak.** Uprasza się o zwrot na ul. Brzeżną 16. 10204

Znaleziono

Znalazła się gęś.
Do odebrania za zwrotem kosztów. 10225
B. Makowski, Młyńska 38.

Różne

Lekcje tańców w ŁASINIE.
W sobotę, dnia 17 maja, wieczorem o godz. 7, **w Hotelu p. Szpitter,** rozpoczynają się
kursa tańców.
Zgłosz. przyjmuje **tamże** od godziny 6 począwszy [10227
Frieda Sineil
Grudziądz, Forteczna 20a.

---

152 **Kilka wagonów WAPNA**
nadeszło
Hipolit Kotliński
Grudziądz, Mickiewicza 24
skład żelaza, artykuły budowl.

MEBLE koszykowe
śliczne podarki okolicznościowe
— także i na —
odpłatę
Grudziadzka Wytwórnia Mebli
E. Sommerfeldt, 8569
Stara Rynkowa 1/2.

Piegi plamy wyrzuty usuwa
BENEGNINA
znany i wypróbowany środek do odświeżania i wydelikacenia cery wyrobu Mg Jana Stenzla 8444
Apteka pod Łabędziem
Grudziądz, Rynek 20